

Akışkan bir dünyada değişimi yönetmek

2 011 yılından bu yana her yıl Haziran ayının bir bölümünü genç liderlerin Avrupa'nın komşuları olan Karadeniz bölgesi, Akdeniz ve Güneydoğu Avrupa'daki gelişmeler ve trendler üzerine düzenledikleri bir sempozyumu yöneterek geçiriyorum. Sempozyumun amacı, dünyalarını anlamak ve ortak projeler üzerindeki çalışmalarını güçlendirmek için yaşları 22 ila 35 arasında olan bölgedeki birçok ülkeden katılımcıyı bir araya getirmektir. Ukrayna'nın Odesa kentinde düzenlenen bu yıllık sempozyumun konusu dünyamızın değiştiği ya da dönüşüm sürecinde olduğunu göz önünde bulundurarak "değişimi yönetmek."

Peki, tam olarak ne değişiyor? Bu köşede sık sık dile getirdiğim gibi, değişim İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana yürürlükte olan ve devletler arasındaki angajman kurallarını sağlayan ve başlıca hedefi başka bir küresel savaştan kaçınmak olan kurallara dayalı liberal düzenin çözülmesinden kaynaklanmaktadır. Birleşmiş Milletler örgütünün ve kurumlarının kuruluşu Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Göç Örgütü ve bunlara benzer sayısız pek çok kurum beraberinde getirdi. Aynı olgu, ülkelerin kendi angajman kurallarını oluşturmak için bir araya gelmesiyle dünyanın farklı coğrafi bölgelerinde de görülüyor.

Daha geniş çapta bölgemiz, muhtemelen tüm zamanların en başarılı barış projesi olan Avrupa Birliği'ne, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'na (AGİT) ve devletlerimizin hali hazırda üye olduğu veya olmaya çalıştığı pek çok birliğe ev sahipliği yapıyor. Ancak çeşitli güçlerin bu birlikleri ve devamında da dünya düzenini bozmaya çalıştıkları farklı bir zamana tanıklık ediyoruz.

Bir yanda, çeşitli nedenlerden dolayı iktidar peşinde koşan ya da devleti ele geçirmek isteyen ve değerlerin ve normların adaletsizliğinden ve bunların bir ülkenin kimliğini nasıl değiştirdiği konusunda sistematik olarak şikâyet eden popülistler var. Özellikle Avrupa'da, bir göç krizi algısının ortaya çıkması, birçok ülkedeki pek çok popülistin çıkarlarına hizmet etmiştir. Avusturya, Macaristan ve İtalya'daki mevcut hükümetler bunun tipik bir örneği. Popülistlerin ve onlara karşı çıkanların sorunu, yeni kurumlara yatırım yapmamaları ve mevcut olanlara da zarar vermeye çalışmalarındadır. Diğer bir ifadeyle, söylemleri yürürlükte olan kurumların kendilerinin dışlayıcı dünya

vizyonlarının uygulanmasına engel teşkil ettiği. Zira bu kurumlar devletlerin işbirliği yapmasını amaçlıyor. Diğer yanda, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimî üyelerinden olan ABD veya Rusya Federasyonu gibi ülkelerde sistematik revizyonistler iktidarda. Trump yönetiminin ABD'yi Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nden çekme kararı, 1945'te yukarıda bahsedilen her iki ülke tarafından oluşturulan uluslararası düzenin tasfiye edilmesine bir örnektir. 2014 başlarında Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ise sistematik bozulmanın bir başka örneği. Sonuç olarak, dünya bir akışkanlık ve belirsizlik hali içinde değişip duruyor.

Burada "akışkan dünya" kavramını üreten Zygmunt Bauman'ın yazıları akla geliyor. Bauman şöyle diyor: "Bir süre önce (yanlışlıkla) 'post-modernite' olarak adlandırılan ve benim daha çok 'akışkan modernite' olarak adlandırmayı tercih ettiğim şey, değişimin kalıcı olan tek şey ve belirsizliğin de kesin olan tek şey olduğu yönünde artan inançtır." Bir başka ifadeyle, tek kesinlik, normların, kuralların ve değerlerin, onları yaratan ya da onları savunmak için yemin etmiş olan devletler, kurumlar ve onların temsilcileri tarafından gösteriş yapılan "yeni normal" olarak adlandırdığımız şeydir. Bu, elbette, yıkıcı olma yönünde kışkırtılabilen pek çok kişiye sınırsız hareket özgürlüğü vermektedir.

Bu nedenle, nereye gittiğimizi bilmediğimiz için değişimi yönetmek bir zorunluluk haline geliyor. Zira toplumlarımızın çoğunda, 1945'ten beri ilk kez, toplumsal, bireysel ve ulusal düzeylerdeki değişim ve ilerleme artık doğrusal değil. Zira akışkan bir yapıda ve mimarları onu güçlendirme konusunda çok kararlı değil. Bu bağlamda, Haziran'da Odesa'da yapılan toplantının liderlerinden, dünya genelinde daha büyük çalkantıların geri gelişini önlemek için değişimin nasıl ele alınması gerektiğine katkıda bulunmaları istendi.

Charles Dickens'in "İki Şehrin Hikâyesi" adlı kitabının açılış cümlesi, bizim ve dünyamızın ne yaşadığını en iyi şekilde tanımlıyor: "Zamanların en iyisiydi, zamanların en kötüsüydü, hem akıl çağıydı, hem aptallık, hem inanç devriydi, hem de kuşku, aydınlık mevsimiydi, karanlık mevsimiydi, hem umut baharı, hem de umutsuzluk kışıydı, hem her şeyimiz vardı, hem hiçbir şeyimiz yoktu, hepimiz ya doğruca cennete gidecektik ya da tam öteki yana..."

Kısacası, bu akışkan dünyada nasıl yol aldığımız nihayetinde bizi tanımlayacaktır.